

Text 1

(1) Šachy, jedna z nejdůmyslnějších her na světě, nemají zcela jasný původ. Zřejmě vznikly z jiné deskové hry, známé již před naším letopočtem. Říká se také, že šachy před 2 000 lety vynalezl jeden indický učenec. Ten prý na šachové hře ukázal panovníkovi, že král se bez obyčejného lidu (tedy pěšců) neobejde. Podle další pověsti vymyslel šachy řecký hrdina Palamedes, aby rozptýlil vojáky při obléhání Tróje. Vývoj této hry můžeme sledovat přesněji až od 6. století našeho letopočtu, a to na základě zmínek v dobových písemných záznamech či díky archeologickým nálezům. Původní šachy se ovšem od těch nynějších značně lišily.

(2) V Indii se nazývaly „čaturanga“, což znamená čtyřdílný. Název totiž symbolizoval čtyři součásti indického vojska – slony, válečné vozy, jezdeckvo a pěchotu. Kromě těchto figur měl každý ze čtyř hráčů (hráli dva proti dvěma) k dispozici také figuru krále. **Cílem** hry bylo sebrat soupeřům jejich figury, přičemž figuru krále bylo možné vzít i svému spojenci. Dobytí všech králů se zvlášť odměňovalo. Hrací kostka určovala, která figura má **táhnout**. Náhoda tedy hrála poměrně **velkou** roli. Z Indie se tato hra **rozšířila** do Persie (dnešní Írán) a odtud do arabských zemí. Zároveň se začala měnit. Postupně se stala soubojem jen dvou šachistů (stejně jako dnes) a časem ze hry založené na náhodě vznikla logická kombinační hra. Asi v 8. století pronikly šachy do Ruska, kde se začaly označovat jako „šachmaty“. Tento název vznikl spojením perského slova „šach“ (král) a arabského slova „mat“ (zemřel). Přibližně o sto let později se šachy dostaly přes severní Afriku do Španělska a poté do Itálie a odtud se šířily na sever. V 11. století se šachy hrály už po celé Evropě a staly se zábavou oblíbenou nejen na panovnických dvorech.

Text 2

Název nositele vlastnosti je podstatné jméno, které je odvozeno od přídavného jména a označuje osobu, zvíře nebo věc podle typické vlastnosti, např. *boháč* (= bohatý člověk), *mělkina* (= mělké místo ve vodě).

1. Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z textu:

- A) Do severní Afriky se šachy dostaly později než do Španělska. ANO / NE
- B) Během hry nazývané „čaturanga“ mohl jeden hráč získat od ostatních hráčů celkem čtyři figury krále. ANO / NE
- C) Přesný popis vývoje šachů byl zaznamenán v jednom textu vzniklém před 6. stoletím našeho letopočtu. ANO / NE
- D) Podle pověsti vymyslel šachy jeden Ind proto, aby panovníkovi vysvětlil, že se má přestat spoléhat na prostý lid. ANO / NE

2. Kolik je v první části TEXTU 1 celkem souvětí?

- A) tři
- B) čtyři
- C) pět
- D) šest

3. Na kterou z následujících otázek nelze v TEXTU 1 najít odpověď?

- A) Z kolika slov vzniklo slovo „šachmaty“?
- B) Co symbolicky vyjadřuje název „čaturanga“?
- C) Proč se snížil původní počet šachistů na současné dva?
- D) Ve kterém století už byly šachy rozšířeny po celé Evropě?

4. Které z následujících slov užitých v TEXTU 1 je názvem nositele vlastnosti? Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) král
- B) voják
- C) učenec
- D) šachista

5. Kterou z následujících dvojic slov lze v kontextu TEXTU 1 považovat za antonyma?

- A) cílem – startem
- B) táhnout – tlačit
- C) velkou – malou
- D) rozšířila – zúžila

6. Ke každé z následujících podúloh napište současné spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem. (*Současné slovo* znamená slovo používané v dnešní době, nikoli zastaralé.)

- A) Napište přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem PRÁCE a skloňuje se podle vzoru MLADÝ. _____
- B) Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem PŘIVRTAT a skloňuje se podle vzoru ŽENA. _____

7. Které z následujících souvětí je zapsáno pravopisně správně?

- A) Zastaví se u mě Zdeněk, protože potřebuje něco probrat soukromě.
B) Zastaví se u mě Zdeněk, protože potřebuje něco probrat soukromně.
C) Zastaví se u mně Zdeněk, protože potřebuje něco probrat soukromě.
D) Zastaví se u mně Zdeněk, protože potřebuje něco probrat soukromně.